

บทที่ 3

สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากร ฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

ในการนำเสนอสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ขอเสนอเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. คำถามการวิจัย
  2. วัตถุประสงค์การวิจัย
  3. วิธีดำเนินการวิจัย
  4. ผลการวิจัย
- ซึ่งแต่ละขั้นตอนมีรายละเอียดดังนี้

คำถามการวิจัย

1. สภาพสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ในปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. ปัญหาและความต้องการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี คืออะไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 1(R1) เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research : PAR) ที่เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนา มาร่วมกันศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี โดยประยุกต์ใช้

การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ประกอบกันโดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. กรอบการวิจัย

ผู้วิจัยนำแนวคิดของ อานนท์ ศักดิ์วีระวิชัย (2547, หน้า 61) ได้กล่าวถึงสมรรถนะของบุคคลมาเป็นกรอบเนื้อหาในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1.1 ความรู้ที่ใช้ในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

1.2 เทคนิคที่ใช้ในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

2. ประชากร มี 2 กลุ่ม คือ

2.1 ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมประกอบด้วยพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี จำนวน 10 รูป

2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม 20 รูป / คน ประกอบด้วย

1) เจ้าอาวาสวัดศรีบูรรัตนาราม	จำนวน 1 รูป
2) พระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม	จำนวน 5 รูป
3) สามเณรผู้ช่วยฝึกอบรม	จำนวน 5 รูป
4) ตัวแทนครู	จำนวน 2 คน
5) ตัวแทนนักศึกษา	จำนวน 5 คน
6) ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกอบรม	จำนวน 2 รูป / คน

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลมี 3 วิธีประกอบกัน คือ

3.1 แบบสอบถาม ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี จำนวน 10 รูป โดยแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้ดัดแปลงและสร้างขึ้น โดยการศึกษา ค้นคว้าจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งครอบคลุมตามกรอบการวิจัย (รายละเอียดดังปรากฏในภาคผนวก หน้า 102) แบบสอบถามฉบับนี้ ประกอบด้วย 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวและสภาพการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยคำถาม 7 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบให้กาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ ข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบว่า "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" เพียงคำตอบเดียว

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกระดับค่าตามมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคอร์ท (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือ "เห็นด้วยอย่างยิ่ง" "เห็นด้วย" "ไม่แน่ใจ" "ไม่เห็นด้วย" "ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง" โดยให้เลือกระดับค่าในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบมากที่สุดเพียงช่องเดียว

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกระดับค่าตามมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคอร์ท (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือ "ทุกครั้ง" "บางครั้ง" "ปานกลาง" "น้อยครั้ง" "ไม่เคยปฏิบัติ" โดยให้เลือกระดับค่าในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติที่มีต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมเพียงช่องเดียว

ตอนที่ 5 สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกรอบและเติมคำในช่องว่างตามความเป็นจริง

ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา เถกษณ์และวิธีการสร้างเครื่องมือจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

2) สร้างแบบสอบถามตามกรอบการวิจัยการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรณาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ซึ่งมี 2 ข้อ ได้แก่ ความรู้ที่ใช้ในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม เทคนิคที่ใช้ในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

3) นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นตามขั้นตอนที่ 2 ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบปรับปรุงแก้ไข จนได้ข้อคำถามที่ครอบคลุมเนื้อหาตามกรอบการวิจัย จึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 รูป/คน เพื่อตรวจสอบความตรงเฉพาะหน้า (face validity) โดยส่วนของความรู้ และเทคนิคการอบรมที่นำมาสอบถามมีครบถ้วนหรือไม่ ส่วนตอนที่ 2,3,4 ของเครื่องมือได้นำมาหาค่า IOC โดยสูตรในการวิเคราะห์ คือ

$$IOC = \frac{\sum x}{N}$$

โดย IOC หมายถึง ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์

$\sum x$ หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

การพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามโดยใช้เกณฑ์ต่อไปนี้

- เห็นด้วยว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ให้ 1 คะแนน
- ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ให้ 0 คะแนน

- ไม่เห็นด้วยว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์ให้ -1 คะแนน
ถ้ามีข้อคำถามใดมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.0 คัดเลือกข้อคำถามนั้นไว้ใช้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ตัดทิ้งไป ปรากฏว่า ในแบบสอบถามที่ใช้ได้มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 55 ข้อ

4) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (try out) กับพระนิสิตวัดพระพุทธบาทราชวรมหาวิหาร ตำบลขุนโขลน อำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี จำนวน 30 รูป เพื่อหาค่าความเที่ยง (reliability) โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาร์ค ซึ่งได้ค่าความเที่ยง ที่ 0.85

5) นำแบบสอบถาม สมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ไปเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงวันที่ 1 - 2 สิงหาคม พ.ศ. 2551

3.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth interview) ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตโดยตรง รวม 5 รูป คือ เจ้าอาวาสวัดศรีบูรรัตนาราม พระนิสิตที่ทำหน้าที่ฝึกอบรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่ครอบคลุมตามกรอบการวิจัยประกอบด้วย ความรู้ที่ใช้ในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม เทคนิคที่ใช้ในการฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม (ดังรายละเอียดที่ปรากฏในภาคผนวก หน้า 109)

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ สุมางค์ จันทวานิช (2549, หน้า 82 - 84) ได้เสนอไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลตามประเด็นการศึกษาที่ตั้งไว้ ดังนี้

3.2.1 การเตรียมการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ประสานงานกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ นำเสนอกรอบในการสัมภาษณ์ และนัดหมาย วัน เวลา สดวกที่สุดที่สามารถสัมภาษณ์ได้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นช่วงหลังจากการทำวัตรเย็นแล้ว

3.2.2 การสัมภาษณ์ เนื่องจากผู้วิจัยเป็นพระวิทยากรที่ทำหน้าที่ฝึกอบรมด้วยกัน จึงคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญในระดับหนึ่ง ทำให้สามารถลดความแปลกแยกระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้อย่างมาก ทำให้เกิดความสะดวกและได้รับความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างดียิ่ง โดยผู้วิจัยได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และประเด็นในการสัมภาษณ์อีกครั้งหนึ่งแล้วดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นที่กำหนดไว้ที่ละประเด็นจนครบทุกประเด็นใช้เวลาโดยเฉลี่ยประมาณ 10 นาทีต่อรูป

3.2.3 การจดบันทึกการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีจดบันทึกเนื้อหาที่เป็นประเด็นสำคัญๆ ไว้เป็นแนวทาง ขณะเดียวกันก็ขออนุญาตบันทึกเสียงไว้ด้วย และเพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากการสรุป ดังนั้นเมื่อสิ้นสุดการสัมภาษณ์ในแต่ละประเด็นผู้วิจัยได้ทบทวนและสรุปประเด็นเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ยืนยันข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง ทำเช่นนั้นจนครบทุกประเด็น

3.2.4 การปิดการสัมภาษณ์ เมื่อสัมภาษณ์ครบทุกประเด็นแล้ว ผู้วิจัยได้ขอบคุณผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยได้ดำเนินการดังนี้

1. นำกรอบแนวคิดในการวิจัยดังกล่าวแล้วข้างต้นมาใช้เป็นหลักในการกำหนดประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
2. สร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูลตามประเด็นที่กำหนด
3. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์กับกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยขอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (construct validity) ก่อนนำไปใช้สัมภาษณ์จริง

3.3 จัดประชุมกลุ่มเฉพาะ (focus group discussion) ในวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2551 ตั้งแต่เวลา 13.00 น.–15.30 น. ณ ศูนย์ปฏิบัติการธรรมสิริธรรมมณี อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี โดยเชิญผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมทุกฝ่าย ซึ่งได้แก่ เจ้าอาวาสวัดศรีบูรรัตนาราม สามเณรผู้ช่วยการฝึกอบรม ตัวแทนอาจารย์ที่นำนักเรียนมาเข้าค่าย นักศึกษา ผู้เชี่ยวชาญ ตัวแทนพระนิสิตที่ทำหน้าที่ฝึกอบรมทั้งสิ้น 15 รูป / คน มาประชุมร่วมกัน เพื่อรับทราบ ทบทวน ยืนยัน และปรับแก้ข้อมูล ในปัจจุบัน รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค และความต้องการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนารามร่วมกัน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 ขออนุญาตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเจ้าอาวาสวัดศรีบูรรัตนาราม ตำบลปากเพรียว อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และพัฒนาให้ท่านทราบ

4.2 หลังจากได้รับการอนุญาตจากเจ้าอาวาสวัดศรีบูรรัตนารามแล้ว ผู้วิจัยได้เข้าพบชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและพัฒนาแก่ผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งโดยการแจกแบบสอบถาม การสัมภาษณ์เจาะลึก โดยดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 - 2 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2551

4.4 นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการประชุมกลุ่มเฉพาะมาวิเคราะห์ข้อมูล

5. การตรวจสอบข้อมูล

เมื่อได้เก็บข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ ที่ใช้ประกอบกัน ดังรายละเอียดข้างต้นแล้วนั้น เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นไปด้วยความถูกต้องมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้ตรวจสอบข้อมูลทั้งการ

ตรวจสอบความตรง (validity) และการตรวจสอบความเที่ยง (reliability) โดยมีหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

5.1 การตรวจสอบความตรง ผู้วิจัยได้เริ่มพัฒนากรอบแนวความคิดการวิจัยในครั้งนี้อย่างเป็นทางการเป็นขั้นตอน และกำหนดเกณฑ์การดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนไว้ชัดเจน เช่น การเลือกผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งเป็นการจัดความอคติในการทำการวิจัยของผู้วิจัย จึงเป็นการตรวจสอบความตรงไปแล้วขั้นหนึ่ง

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) คือ

5.1.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) ตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูล เวลา สถานที่ และบุคคล ที่ต่างกันต้องได้ข้อมูลที่ตรงกัน

5.1.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) ตรวจสอบข้อมูลจากการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธีในเรื่องเดียวกันด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสอบถามและการประชุมกลุ่มเฉพาะ

นอกจากนั้นการที่ผู้วิจัยได้จัดประชุมกลุ่มเฉพาะ (public dialogue) โดยเชิญผู้ที่มีส่วนสำคัญในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตทุกฝ่ายมาประชุมร่วมกันเพื่อรับทราบ ทบทวน ยืนยัน และปรับแก้ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการต่างๆ จนสามารถสรุปสภาพสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมในปัจจุบัน รวมทั้งหาปัญหาและอุปสรรคได้อย่างถูกต้องมากที่สุด ก็นับเป็นการตรวจสอบความตรงของข้อมูลในอีกทางหนึ่งด้วย

5.2 การตรวจสอบความเที่ยง ความเที่ยงในงานวิจัยโดยทั่วๆ ไปไม่ค่อยเหมาะกับงานวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจึงตรวจสอบความไว้วางใจได้หรือความเที่ยง ดังนี้

5.2.1 ผู้วิจัยได้แสดงถึงจุดยืนของกรอบความคิดการวิจัย การได้มาของข้อมูล วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

5.2.2 ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) เช่นเดียวกับ การตรวจสอบความตรงดังที่อธิบายไว้แล้ว

5.2.3 การตรวจสอบของนักวิจัยคนอื่น ที่สามารถจะใช้วิธีการศึกษาเดียวกันกับผู้วิจัย ตรวจสอบทงงานวิจัยนี้ได้

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์ ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย (descriptive statistic) ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวและสภาพสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยคำถาม 7 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบข้อมูลลง

ในช่องว่างตามความเป็นจริงของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจง และการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 ตามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ ข้อคำถามเป็นแบบเลือกตอบว่า "ใช่" หรือ "ไม่ใช่" เพียงคำตอบเดียว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจง และการหาค่าร้อยละ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยข้อคำถาม 15 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกประมาณค่าตามมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคอร์ท (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือมากที่สุด ,มาก ,ปานกลาง ,น้อย ,น้อยที่สุด โดยให้เลือกประมาณค่าในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของผู้ตอบมากที่สุดเพียงช่องเดียว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจง และการหาค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยข้อคำถาม 25 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกประมาณค่าตามมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคอร์ท (Likert's rating scale) 5 ระดับ คือ "ทุกครั้ง" "บางครั้ง" "ปานกลาง" "น้อยครั้ง" "ไม่เคยปฏิบัติ" โดยให้เลือกประมาณค่าในช่องที่ตรงกับการปฏิบัติถึงสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมเพียงช่องเดียว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจง และการหาค่าเฉลี่ย

ตอนที่ 5 สอบถามเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบและเติมคำในช่องว่างตามความเป็นจริง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจง และการหาค่าร้อยละ

6.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (qualitative analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ การศึกษาเอกสาร และการประชุมกลุ่มเฉพาะ ที่ได้ตรวจสอบแล้วนำมาวิเคราะห์ประกอบกัน โดยผู้วิจัยได้ยึดวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แบบสร้างข้อสรุป โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (typological analysis) ตามกรอบการวิจัยโดยดำเนินการตามแนวทางที่ สุกางค์ จันทวานิช (2549, หน้า 136-137) เสนอไว้คือ จำแนกข้อมูลที่วิเคราะห์ตามความเหมาะสมของข้อมูล ใช้ความรู้ประสบการณ์ในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้วิจัยช่วยประกอบกับคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยจำแนกข้อมูลชนิดต่างๆ ก่อน แล้วพิจารณาความสัมพันธ์ของข้อมูลอธิบายถึงความสัมพันธ์ และสาเหตุของปรากฏการณ์ โดยยึดกรอบการวิจัยเป็นหลัก

7. เกณฑ์การแปลความผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความผลการวิเคราะห์ข้อมูล มีรายละเอียด ดังนี้

7.1 แบบสอบถามความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกรบมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิต ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การกำหนดความหมายร้อยละของความรู้ ความเข้าใจ ตามสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี (2544, หน้า 60) ดังนี้

ค่าร้อยละของผู้ตอบถูก		แปลความหมาย
80 - 100	เท่ากับ	มีความรู้ ความเข้าใจระดับมาก
60 - 79	เท่ากับ	มีความรู้ ความเข้าใจระดับปานกลาง
ต่ำกว่า 60	เท่ากับ	มีความรู้ ความเข้าใจระดับน้อย

7.2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกรบมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิต ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายแบบวัดความคิดเห็น ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบประเมินค่าของลิเคิร์ต 5 ระดับ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2542, หน้า 138) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย		แปลความหมาย
4.51 - 5.00	เท่ากับ	มากที่สุด
3.51 - 4.50	เท่ากับ	มาก
2.51 - 3.50	เท่ากับ	ปานกลาง
1.51 - 2.50	เท่ากับ	น้อย
1.00 - 1.50	เท่ากับ	น้อยที่สุด

7.3 แบบสอบถามถึงระดับการปฏิบัติต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกรบมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิต ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลความหมายแบบวัดการปฏิบัติ ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบประเมินค่าของลิเคิร์ต 5 ระดับ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2542, หน้า 138) โดยมีเกณฑ์การให้แปลความหมายดังนี้

ค่าเฉลี่ย		แปลความหมาย
4.51 - 5.00	เท่ากับ	มากที่สุด
3.51 - 4.50	เท่ากับ	มาก
2.51 - 3.50	เท่ากับ	ปานกลาง
1.51 - 2.50	เท่ากับ	น้อย
1.00 - 1.50	เท่ากับ	น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบันของสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกรบมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ปรากฏผลการวิจัย 5 ประการ คือ 1) สภาพสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกรบมคุณธรรมจริยธรรม 2) ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกรบมคุณธรรมจริยธรรม 3) ความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกรบมคุณธรรมจริยธรรม 4) ระดับการปฏิบัติการเป็น

พระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม 5) ปัญหาและความต้องการการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งจะนำเสนอเป็นลำดับ ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

สภาพสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี ดำเนินการโดยการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ข้อมูลจากแบบสอบถามจากพระนิสิตวัดศรีบุรีรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี จำนวน 10 รูป ดังปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของพระนิสิตวัดศรีบุรีรัตนาราม จังหวัดสระบุรี

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
25 - 29 ปี	5	50
30 - 34 ปี	3	30
35 - 39 ปี	2	20
พรรษา		
3 - 4 พรรษา	1	10
5 - 6 พรรษา	5	50
7 - 8 พรรษา	2	20
9 - 10 พรรษา	1	10
11 - 12 พรรษา	1	10
เหตุผลที่บวช		
เพื่อศึกษาทางธรรม	3	30
เพื่อให้พ้นทุกข์	1	10
เพื่อศึกษาต่อ	4	40
เพื่อแทนคุณมารดาบิดา	2	20
การศึกษา		
นักธรรมเอก	10	100
บาลี		
ประโยค 1-2 - ป.ธ.3	6	60
ป.ธ.4 - 6	3	30
ไม่ได้เปรียญ	1	10

ตาราง 1 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา		
ทางโลก ปริญญาตรี	10	100
เหตุผลที่ทำหน้าที่เป็นพระวิทยากร		
เพราะได้ทำงานกับบุคคลหลายระดับ	2	20
เพราะช่วยเผยแพร่พระศาสนา	8	80

จากตาราง 1 พบว่า พระนิสิตร้อยละ 50 อายุ 25 - 29 ปี พระนิสิตร้อยละ 30 อายุ 30 - 34 ปี พระนิสิตร้อยละ 20 อายุ 35 - 39 ปี พระนิสิตร้อยละ 50 มีพรรษา 5 - 6 พรรษา พระนิสิตร้อยละ 20 มีพรรษา 7-8 พรรษา พระนิสิตร้อยละ 10 มีพรรษา 9-10 พรรษา พระนิสิตร้อยละ 10 มีพรรษา 3 - 4 พรรษา เหตุผลที่บวช ร้อยละ 40 เพื่อศึกษาต่อ ร้อยละ 30 เพื่อศึกษาทางธรรม ร้อยละ 20 เพื่อแทนคุณมารดาบิดา ร้อยละ 10 เพื่อให้พ้นทุกข์ ด้านการศึกษานักธรรมจบนักธรรมเอกทุกรูป การศึกษาบาลี ร้อยละ 60 ได้ประโยค 1 - 2 - ป.ช.3 ร้อยละ 10 ไม่ได้เปรียญ การศึกษาทางโลกพระนิสิตจบปริญญาตรีทุกรูป และเหตุผลที่ทำหน้าที่เป็นพระวิทยากร ร้อยละ 80 เพราะช่วยเผยแพร่พระศาสนา ร้อยละ 20 เพราะได้ทำงานกับบุคคลหลายระดับ

สรุป สภาพสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม พบว่า พระนิสิตที่ทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรมีอายุอยู่ในช่วง 25 - 29 ปี มีอายุพรรษาอยู่ในช่วง 5 - 6 พรรษา พระนิสิตทุกรูปจบนักธรรมเอก และจบการศึกษาระดับปริญญาตรีทุกรูป เหตุผลที่บวชก็เพราะได้ศึกษาต่อ และเหตุผลที่ได้ทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรก็เพราะได้ช่วยเผยแพร่พระศาสนา

2. ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

2.1 ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม

พระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม จังหวัดสระบุรี ที่ตอบคำถามถูกต้องแสดงว่ามีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนร้อยละและระดับความรู้ของพระนิสิตเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากร
ฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม จังหวัดสระบุรี

ข้อความ	ผู้ตอบถูก		
	จำนวน	ร้อยละ	ระดับความรู้
1. การอบรมไม่จำเป็นต้องนำหลักธรรมมาประกอบการอบรมก็ได้	6	60	ปานกลาง
2. การอบรมใช้หลักธรรมที่เหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรมแต่ละระดับ	7	70	ปานกลาง
3. การอบรมเทคนิควิธีมีส่วนสำคัญในการอบรม	8	80	มาก
4. การอบรมต้องมีกระบวนการอบรมเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ	4	40	น้อย
5. การอบรมต้องรู้จักวุฒิภาวะของผู้ที่มาเข้ารับการอบรม	5	50	น้อย
6. การอบรมจะใช้คำพูดอย่างไรก็ได้ในการสื่อสารไปยังผู้เข้ารับการอบรม	9	90	มาก
7. การอบรมควรมีพุทธสุภาษิต ข้อคิดสอนใจสอดแทรกในการอบรม	10	100	มาก
8. การอบรมไม่จำเป็นต้องใช้สื่อสมัยใหม่เข้ามาช่วย	6	60	ปานกลาง
9. การอบรมพระวิทยากรต้องบูรณาการความรู้สมัยใหม่กับหลักธรรม	10	100	มาก
10. การอบรมจะเน้นการบรรยายเป็นหลักเสมอไป	6	60	ปานกลาง
11. การอบรมต้องมีแบบอย่างที่ดีให้เด็กที่มาเข้ารับการอบรมได้ปฏิบัติตาม	8	80	มาก
12. การอบรมไม่ต้องมีมุขตลกประกอบการอบรมก็ได้	5	50	น้อย
13. การอบรมควรใช้เกมเข้ามาช่วยประกอบการอบรม	7	70	ปานกลาง
14. การอบรมควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วม	8	80	มาก
15. เมื่อมีปัญหาในการอบรมหัวหน้าพระวิทยากรเป็นผู้แก้ปัญหาต่างๆ	5	50	น้อย

จากตารางที่ 2 พบว่า พระนิสิตส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ส่วนมากอยู่ในระดับน้อย จำนวน 4 รายการ คือ การอบรมต้องมีกระบวนการอบรมเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ ร้อยละ 40 ส่วนการการอบรมต้องรู้จักวุฒิภาวะของผู้ที่มาเข้ารับการอบรม ร้อยละ 50 การอบรมไม่ต้องมีมุขตลกประกอบการอบรมก็ได้ ร้อยละ 50 และเมื่อมีปัญหาในการอบรมหัวหน้าพระวิทยากรเป็นผู้แก้ปัญหา นั้นๆ ร้อยละ 50

ระดับปานกลาง จำนวน 5 รายการ คือ การอบรมไม่จำเป็นต้องนำหลักธรรมมาประกอบการอบรมก็ได้ ร้อยละ 60 การอบรมจะเน้นการบรรยายเป็นหลักเสมอไป ร้อยละ 60 การอบรมต้องใช้หลักธรรมที่เหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรมแต่ละระดับ ร้อยละ 70 การอบรมไม่จำเป็นต้องใช้สื่อสมัยใหม่เข้ามาช่วย ร้อยละ 60 การอบรมควรใช้เกมเข้ามาช่วยประกอบการอบรม ร้อยละ 70

ระดับมาก จำนวน 6 รายการ คือ การอบรมเทคนิควิธีมีส่วนสำคัญในการอบรม ร้อยละ 80 การอบรมจะใช้คำพูดอย่างไรก็ได้ในการสื่อสารไปยังผู้เข้ารับการอบรม ร้อยละ 90 การอบรมควรมีพุทธศุภาสิต ข้อคิดสอนใจสอดแทรกในการอบรม ร้อยละ 100 การอบรมพระวิทยากรต้องบูรณาการความรู้สมัยใหม่กับหลักธรรม ร้อยละ 100 การอบรมต้องมีแบบอย่างที่ดีให้เด็กที่มาเข้ารับการอบรมได้ปฏิบัติตาม ร้อยละ 80 การอบรมควรเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วม ร้อยละ 80

2.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาที่มาเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม พบว่า

“พระวิทยากรที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักธรรมในพุทธศาสนาอย่างแท้จริงมีรูปแบบการถ่ายทอด ให้แต่ละกลุ่มเป้าหมายเข้าใจง่าย และสามารถนำไปปฏิบัติตามได้อย่างแท้จริง และพระวิทยากรควรเรียนรู้เพิ่มเติมอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในทุกๆด้าน”

สรุป ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิต พบว่า พระนิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย จำนวน 5 ข้อ หรือร้อยละ 50 และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 4 ข้อ หรือร้อยละ 40 จากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษา พระนิสิตที่ทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม มีความรู้ที่แตกต่างกันหลายระดับตามความสามารถแต่ละรูป หรืออยู่ในระดับปานกลาง ควรได้รับการส่งเสริมเพิ่มเติมความรู้ใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา เพื่อจะได้ทำหน้าที่เผยแพร่พระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไปสู่ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

3.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม จังหวัดสระบุรี ในด้านความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ดังตารางที่ 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยที่มีต่อความคิดเห็นในการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม จังหวัดสระบุรี

รายการ	ระดับ		ระดับความคิดเห็น
	μ	σ	
1. การอบรมควรใช้หลักธรรมที่เหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรมแต่ละวัย	4.70	0.67	มากที่สุด
2. การอบรมควรมีเทคนิคเพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้เข้ารับการอบรม	4.20	0.63	มาก
3. การอบรมควรมีสุนัข คติธรรมสอนใจประกอบการอบรม	4.00	0.66	มาก
4. การอบรมต้องเข้าใจระดับการศึกษาและวัยของผู้เข้ารับการอบรม	4.30	0.82	มาก
5. การบรรยายต้องมีเนื้อหากระชับและเหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม	4.20	0.78	มาก
6. การอบรมให้ได้ผลดีต้องเป็นเด็กชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป	2.60	0.84	ปานกลาง
7. การอบรมเทคโนโลยีสมัยใหม่มีความสำคัญต่อการอบรมแต่ละครั้ง	3.70	0.94	มาก
8. การอบรมต้องมีมุขตลกเข้ามาประกอบการอบรม	3.60	0.96	มาก
9. การอบรมต้องนำเกมกิจกรรมมาประกอบการอบรม	3.20	0.63	ปานกลาง
10. การอบรมต้องมีทีมงานที่ดีมีประสิทธิภาพในการอบรม	4.60	0.69	มากที่สุด
11. การอบรมต้องมีกระบวนการอบรมเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ	4.30	0.67	มาก
12. การอบรมต้องมีการแบ่งบุคลากรรับผิดชอบงานในแต่ละด้าน	4.30	0.82	มาก
13. การอบรมต้องปรับปรุงรูปแบบการอบรมอยู่ตลอดเวลา	4.20	0.78	มาก
14. การอบรมต้องมีวันเวลาที่แน่นอน	4.80	0.42	มากที่สุด
15. การอบรมบุคลากรต้องหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ	4.90	0.31	มากที่สุด

จากตาราง 3 พบว่า พระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม จังหวัดสระบุรี มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 4 รายการ คือ การอบรมควรใช้หลักธรรมที่เหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรมแต่ละวัย (ค่าเฉลี่ย 4.70) การอบรมต้องมีทีมงานที่ดีมีประสิทธิภาพในการอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.60) การอบรมต้องมีวันเวลาที่แน่นอน(ค่าเฉลี่ย 4.80) การอบรมบุคลากรต้องหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย 4.90)

ระดับมาก จำนวน 9 รายการ คือ การอบรมควรมีเทคนิคเพื่อสร้างความสนใจแก่ผู้เข้ารับการอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.20) การอบรมควรมีสุภาณีต คติธรรมสอนใจประกอบการอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.00) การอบรมต้องเข้าใจระดับการศึกษาและวัยของผู้เข้ารับการอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.30) การบรรยายต้องมีเนื้อหากระชับและเหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.20) การอบรมเทคโนโลยีสมัยใหม่มีความสำคัญต่อการอบรมแต่ละครั้ง (ค่าเฉลี่ย 3.70) การอบรมต้องมีมุขตลกเข้ามาประกอบการอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.60) การอบรมต้องมีกระบวนการอบรมเป็นขั้นตอนอย่างเป็นระบบ (ค่าเฉลี่ย 4.30) การอบรมต้องมีการแบ่งบุคลากรรับผิดชอบงานในแต่ละด้าน (ค่าเฉลี่ย 4.30) การอบรมต้องปรับปรุงรูปแบบการอบรมอยู่ตลอดเวลา (ค่าเฉลี่ย 4.20)

ระดับปานกลาง จำนวน 2 รายการ คือ การอบรมให้ได้ผลดีต้องเป็นเด็กชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป (ค่าเฉลี่ย 2.60)การอบรมต้องนำเกมกิจกรรมมาประกอบการอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.20)

3.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาที่มาเข้าค่ายอบรมคุณธรรมจริยธรรมด้านความคิดเห็นที่มีต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม พบว่า

“พระนิสิตส่วนมากมีความรับผิดชอบต่อการทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมเพราะเป็นสิ่งที่จะช่วยกับเผยแพร่พระศาสนาในอีกแนวทางหนึ่ง”

สรุป ความคิดเห็นต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม พบว่า พระนิสิตที่มีความคิดเห็นที่ดีต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก จำนวน 9 รายการ อยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 5 รายการ และ อยู่ในระดับปานกลางจำนวน 2 รายการ

การสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาที่มาเข้าค่ายอบรมพบว่า พระนิสิตมีความคิดเห็นต่อการทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

4. ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

4.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม อำเภอเมือง จังหวัดสระบุรี

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยของการปฏิบัติต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม
ของพระนิสิตวัดศรีบูรณาราม จังหวัดสระบุรี

รายการ	μ		ระดับ การปฏิบัติ
	μ	σ	
1. การอบรมโดยใช้หลักธรรมในพุทธศาสนาประกอบการ อบรม	4.40	0.84	มาก
2. การอบรมโดยเลือกหลักธรรมที่เหมาะสมกับผู้เข้ารับการ อบรม	3.90	0.73	มาก
3. อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่	4.40	0.69	มาก
4. อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์	4.40	0.69	มาก
5. อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน	4.30	0.82	มาก
6. อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นพลเมืองที่ดีของ ประเทศไทย	4.00	1.24	มาก
7. อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นศาสนิกที่ดีของ พระพุทธศาสนา	4.40	0.69	มาก
8. อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ที่มีความอดทนตรงต่อ เวลา	3.90	0.73	มาก
9. การอบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ที่มีความ ขยันหมั่นเพียร	4.00	0.66	มาก
10. อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ที่มีน้ำใจเสียสละ ต่อส่วนรวม	4.30	0.67	มาก
11. อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักมีความสามัคคี	4.50	0.70	มาก
12. อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักความขยันหมั่นเพียร	4.20	0.63	มาก
13. อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักความซื่อสัตย์	4.20	0.78	มาก
14. อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักประหยัด	3.90	0.87	มาก
15. อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักความเป็นระเบียบ	4.40	0.63	มาก
16. อบรมโดยนำสื่อสมัยใหม่มาประกอบการอบรม	3.60	0.84	มาก
17. นำความรู้สมัยใหม่บูรณาการกับหลักธรรมเพื่อให้เกิด ความเข้าใจมากขึ้น	3.50	0.84	ปานกลาง
18. อบรมโดยมีสุภาณิศคำคม คติธรรมสอนใจประกอบการ อบรม	4.00	0.66	มาก

ตาราง 4 (ต่อ)

รายการ	ระดับ		การปฏิบัติ
	μ	σ	
19. อบรมโดยมีมุขตลกเพื่อทำให้ผู้เข้ารับการอบรมสนใจ	3.30	0.67	ปานกลาง
20. อบรมโดยมีเกมประกอบการอบรม	3.20	0.78	ปานกลาง
21. อบรมโดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วม	3.70	0.82	มาก
22. อบรมโดยแยกกลุ่มเพื่อสะดวกในการอบรม	3.10	0.87	ปานกลาง
23. อบรมโดยมีแบบอย่างที่ดีให้ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติตาม	3.40	0.96	ปานกลาง
24. อบรมโดยเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมลงมือปฏิบัติตาม	3.60	0.84	มาก
25. อบรมโดยเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	4.40	0.69	มาก

จากตาราง 4 พบว่า พระนิสิตวัดศรีบูรณาราม จังหวัดสระบุรี มีพฤติกรรมต่อสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรอยู่ระดับมาก 20 รายการ คือ อบรมโดยใช้หลักธรรมในพุทธศาสนาประกอบการอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.40) อบรมโดยเลือกหลักธรรมที่เหมาะสมกับผู้เข้ารับการอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.90) อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ (ค่าเฉลี่ย 4.40) อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นศิษย์ที่ดีของครูอาจารย์ (ค่าเฉลี่ย 4.40) อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน (ค่าเฉลี่ย 4.30) อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ (ค่าเฉลี่ย 4.00) อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นศาสนิกที่ดีของพระพุทธศาสนา (ค่าเฉลี่ย 4.40) อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ที่มีความอดทนตรงต่อเวลา (ค่าเฉลี่ย 3.90) อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียร (ค่าเฉลี่ย 4.00) อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมเป็นผู้ที่มีน้ำใจเสียสละต่อส่วนรวม (ค่าเฉลี่ย 4.30) อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักมีความสามัคคี (ค่าเฉลี่ย 4.50) อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักความขยันหมั่นเพียร (ค่าเฉลี่ย 4.20) อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักความซื่อสัตย์ (ค่าเฉลี่ย 4.20) อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักประหยัด (ค่าเฉลี่ย 3.90) อบรมโดยให้ผู้เข้ารับการอบรมรู้จักความเป็นระเบียบ (ค่าเฉลี่ย 4.40) อบรมโดยนำสื่อสมัยใหม่มาประกอบการอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.60) อบรมโดยมีสุภาษิตคำคม คติธรรมสอนใจประกอบการอบรม (ค่าเฉลี่ย 4.00) ทำนอบรมโดยเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมมีส่วนร่วม (ค่าเฉลี่ย 3.70) อบรมโดยเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมลงมือปฏิบัติตาม (ค่าเฉลี่ย 3.60) อบรมโดยเน้นให้ผู้เข้ารับการอบรมนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ค่าเฉลี่ย 4.40)

การปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 5 รายการ คือ การนำความรู้สมัยใหม่บูรณาการกับหลักธรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.50) อบรมโดยมีมุขตลกเพื่อทำให้ผู้เข้ารับ

การอบรมสนใจ (ค่าเฉลี่ย 3.30) อบรมโดยมีเกมประกอบการอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.20) ทำนอบรมโดยแยกกลุ่มเพื่อสะดวกในการอบรม (ค่าเฉลี่ย 3.10) อบรมโดยมีแบบอย่างที่ดีให้ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติตาม (ค่าเฉลี่ย 3.40)

4.1.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนนักศึกษาที่มาเข้าค่าย ด้านพฤติกรรมในการทำหน้าที่เป็นพระวิทยากร พบว่า พระนิสิตมีระดับการปฏิบัติในการทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรที่ดีและเหมาะสมกับการทำหน้าที่เป็นพระวิทยากรฝึกอบรมและเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน แต่พระนิสิตบางรูปยังขาดความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่

5. ปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

5.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม จังหวัดสระบุรี ด้านปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม รายละเอียดดังปรากฏในตาราง 5

ตาราง 5 จำนวนร้อยละและระดับปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม จังหวัดสระบุรี

ข้อความ	จำนวน	ร้อยละ	ระดับปัญหา
1.ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม	5	50	น้อย
2.มีความคิดเห็นไม่ดีต่อการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม	7	70	ปานกลาง
3.ไม่มีการประชุมก่อนการอบรม	6	60	ปานกลาง
4.ขาดการทำงานเป็นทีม	3	30	น้อย
5.ใช้รูปแบบเดิมๆในการอบรม	5	50	น้อย
6.ขาดเทคนิคในการสร้างแรงจูงใจ	9	90	มาก
7.ขาดความเข้าใจในเทคโนโลยีสมัยใหม่	8	80	มาก
8.การตัดสินใจการทำหน้าที่อยู่กับหัวหน้าวิทยากร	6	60	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่า พระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม จังหวัดสระบุรี มีปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ระดับมาก จำนวน 2 รายการ คือ ขาดเทคนิคในการสร้างแรงจูงใจ ร้อยละ 90 สำหรับการขาดความเข้าใจในเทคโนโลยีสมัยใหม่ ร้อยละ 80

ระดับปานกลาง จำนวน 3 รายการ คือ มีความคิดเห็นไม่ดีต่อการเป็นพระวิทยากร ผูกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ร้อยละ 70 การตัดสินใจการทำหน้าที่อยู่กับหัวหน้าวิทยากร ร้อยละ 60 ไม่มีการประชุมก่อนการอบรม ร้อยละ 60

ระดับน้อย จำนวน 3 รายการ คือ ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นพระวิทยากร ผูกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ร้อยละ 50 ขาดการทำงานเป็นทีม ร้อยละ 30 และใช้รูปแบบเดิมๆ ในการอบรม ร้อยละ 50

5.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พระนิสิตวัดศรีบุรีรัตนาราม ด้านปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากร ผูกอบรมคุณธรรมจริยธรรม พบว่า

พระนิสิตยังขาดความรู้ความเข้าใจในการทำหน้าที่พระวิทยากร ยังขาดแรงจูงใจในการทำหน้าที่เป็นพระวิทยากร

พระนิสิตยังใช้รูปแบบเดิมๆ ใช้เกมกิจกรรม มุขเดิมๆ ในการอบรม และยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่และขาดการทำงานเป็นทีม

สรุป ปัญหาในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากร ผูกอบรมคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ปัญหาที่เกิดจากขาดแรงจูงใจให้ผู้เข้ารับการอบรมสนใจมากที่สุด รองลงมาคือขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ตามด้วยมีความคิดเห็นที่ไม่ดีต่อการเป็นพระวิทยากร ผูกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ไม่มีการประชุมก่อนการอบรม การตัดสินใจการทำหน้าที่อยู่กับหัวหน้าวิทยากร ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นพระวิทยากร ผูกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ใช้รูปแบบเดิมๆ ในการอบรม

6. ความจำเป็นและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากร ผูกอบรมคุณธรรมจริยธรรม

6.1 ข้อมูลจากแบบสอบถามพระนิสิตวัดศรีบุรีรัตนาราม จังหวัดสระบุรี ด้านความจำเป็นในกระบวนการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มรายละเอียดดังปรากฏในตาราง 6

ตาราง 6 ความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากร ผูกอบรมคุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบุรีรัตนาราม จังหวัดสระบุรี

รายการ	มาก	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	น้อย
		มาก	น้อย	
1. ควรพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการเป็นพระวิทยากร ผูกอบรมคุณธรรมจริยธรรม	30	60	10	0
2. เทคนิคที่ใช้ในการผูกอบรมคุณธรรมจริยธรรม				
2.1 รูปแบบและการอบรมที่ดี	70	20	10	0

ตาราง 6 (ต่อ)

รายการ	มาก	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	น้อย
		มาก	น้อย	
2.2 การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เข้ารับการอบรม	80	20	0	0
2.3 การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่	90	10	0	0
2.4 พุทธสุมานิต คติธรรมสอนใจ	90	10	0	0

จากตารางที่ 6 พบว่า พระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม จังหวัดสระบุรีส่วนใหญ่เห็นว่ามีควมจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม โดยประเด็นที่ควรนำมาพัฒนาอย่างมาก ร้อยละ 90 จำนวน 2 รายการ คือ การใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ พุทธสุมานิต คติธรรมสอนใจ ร้อยละ 90 ส่วนการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เข้ารับการอบรม ร้อยละ 80 สำหรับรูปแบบและการอบรมที่ดี ร้อยละ 70 ค่อนข้างมาก จำนวน 1 รายการ คือ ควรพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ร้อยละ 60

6.2 ข้อมูลจากการสัมภาษณ์พระนิสิตวัดศรีบูรรัตนาราม จังหวัดสระบุรี ด้านความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม พบว่า

“พระนิสิตต้องการที่จะเรียนรู้การเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการเผยแพร่พระธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา”

“ควรจัดให้มีการอบรมเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจในการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม และมีการลงสู่การปฏิบัติจริง เพื่อให้การทำหน้าที่มีประสิทธิภาพ ”

สรุป ความจำเป็นและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม พบว่า ควรพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรม ในด้านการใช้เทคนิคในระดับมาก พุทธศาสนสุมานิต คติธรรมสอนใจในระดับมาก การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เข้ารับการอบรมในระดับมาก รูปแบบและการอบรมที่ดีในระดับมาก และควรพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรมคุณธรรมจริยธรรมในระดับค่อนข้างมาก

ตาราง 7 สรุปปัญหาและความต้องการในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นพระวิทยากรฝึกอบรม
คุณธรรมจริยธรรมของพระนิสิตวัดศรีบูรณาราม จังหวัดสระบุรี

ประเด็น	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	ความต้องการ พัฒนา
1. ความรู้ที่ใช้ ในการฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม	ควรพัฒนาความรู้ความ เข้าใจในการเป็นพระ วิทยากรฝึกอบรมคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับปาน กลาง	- พระนิสิตมีระดับ ความรู้ที่แตกต่างกันมี ความสามารถในการ ทำหน้าที่แตกต่างกัน และต้องการพัฒนา ความรู้ในการใช้ เทคโนโลยีสมัยร้อยละ 90	- พระนิสิตมีความ ต้องการพัฒนาอยู่ ในระดับมากใน ด้านความรู้เข้าใจ ถึงการเป็นพระ วิทยากรฝึกอบรม คุณธรรม จริยธรรม
2. เทคนิคที่ใช้ ในการอบรม คุณธรรม จริยธรรม	คดิธรรมสอนใจอยู่ในระดับ มากหรือร้อยละ 90 ขาด การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เข้าใจ รับการอบรมอยู่ในระดับมาก หรือร้อยละ 80 ยังใช้รูป แบบเดิม ๆ ในการอบรม บ่อยครั้งหรือร้อยละ 70	- พระนิสิตยังใช้รูป แบบเดิม ๆ ในการ อบรมแต่ละครั้ง - พระนิสิตส่วนใหญ่ใช้ मुखเดิม ๆ ในการอบรม แต่ละครั้ง - พระนิสิตใช้สื่อเก่าใน การอบรมแต่ละครั้งซึ่ง ไม่ทันต่อเหตุการณ์	- พระนิสิตมีความ ต้องการพัฒนาอยู่ ในระดับมาก - พระนิสิตทุกรูปมี รูปแบบการอบรม ที่ดีและทันสมัย - พระนิสิตมี ความรู้ความ เข้าใจในการใช้สื่อ เพื่อการอบรม